

Forfatter: Kidde, Harald

Titel: Udrag fra Jærnet

Citation: Kidde, Harald: "Jærnet", i Kidde, Harald: *Jærnet*, udg. af Knud Bjarne Gjesing ; Thomas Riis , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, isamarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1990, s. 433. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kidde04ny-shoot-idm140608063003696/facsimile.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Jærnet

- 1793 leder af de parisiske sans-culottes. – *Dauphinen*: arvingen til den franske trone; efter Ludvig XVI's henrettelse jan. 1793 udråbte royalisterne hans 8-årige søn Ludvig (1785-95) til konge. Drengens mystiske død inspirerede mange svundlere til at påberåbe sig retten til tronen. – *Jøsefs Fornål*: 1. Mos. 41,56-57.
- 246 *den hellige Jacobs lyfledede Arme*: jf. s. 354. – *uden hellige Morgenstund, bebuder af Profetere*: formodentlig let omskrivning af linje fra J.O. Wallins julesalm: *Var halsad, skænt morgenstund* (1819).
- 247 *»Barnebønderne*: i tysk folketro og eventyrtradition vogter Fraa Holde over brønde, hvor små børn opstår og heites af storken. – *»Velkomst*: se n.t.s. 295.
- 248 *Nettelågs-Gardiner*: gardiner af fint, halvt gennemsligt stof.
- 250 *David's Ord til Goliath*: jf. 1. Sam. 17.
- 251 *»Små fiekorne stå i døren*: sangleg.
- 253 *Hvridløsning*: albino.
- 254 *Karoliner*: især om Karl XII's soldater. Som et knapt sidestykke til de skæbner, kapitlet opruller, kan nævnes en 'Karoliner' i ældre dansk digtning: Morten Vinge i St.St. Blichers *Brudstykker af en Landsbydøgn Dagbog* (1824) – *Jacobs Stige*: 1. Mos. 28,12.
- 255 *»hin egne Saft*: »Blat ist ein ganz besond'rer Saft» (Mephistos ord i Goethes *Faust*) – *santa scala*: scala santa; den trappe, som Jesus if. overleveringen steg op ad til Pilatus' palads. Genopbygger i Rom, hvor valfærdende stiger op ad den på knæene. – *Tatariet*: området ved nedre Volga – *»A Li Tschang Tscheng*: Wan li Ch'ang Ch'eng, »den titusind shi («omics») lange mur», en kinesiske mur.
- 256 *Gråmunkeholmen*: ældre navn på Riddarholmen i Stockholm, hvor de svenske kongers gravkirke ligger. – *Polux*: Kasor og P. er to kraftfulde tvillinger i græsk mytologi. – *»Sjursarekungen*: Gustaf III (1746-92), svensk konge 1771-92. – *»Folkeslaget ved Leipzig*: se n.t.s. 114.
- 257 *»Subsidiekøppen*: i kraft af aftaler indgået 1805 og 1808 modtog Sverige engelske subsidier mod at kæmpe mod Napoleon. – *Fæse*: pubertæt. – *Gustafs befestede Kæster*: Gustaf III odelagde landets økonomi, dels ved krige, dels ved et kostbart hof. – *80 ternes Hungerår*: se n.t.s. 169. – *Trollhätte-Kanal*: fuldførtes 1793.
- 258 *Sigvildsbør*: øgruppe v. Åland – *Porte*: primitivt hus, især om finske skorstensløse huse.
- 259 *Apoteose*, ophøjelse til gud.
- 263 *celedongrøn*: dyb grøn farve. – *magnum magisterium*: se n.t.s. 235.
- 264 *Friherre Jacob Svante*: formentlig Gustaf Jakob Svante Fleetwood (1816-1903), brugsdeponent på Silboda 1848-73. – *Trossnas Falt*: exercerpåds for Värmlands regemente.
- 266 *»Goda gosse, gæstet tom* →: se n.t.s. 163. – *Gustavsmenne*: Kidde anvender ordet alment om Gustav III's og Gustav IV Adolf's tilhængere og soldater. – *Kanslinerne*: se n.t.s. 254.
- 267 *Stridshegeme*: formodentlig om musikerfamilien Stridsberg. – *Stenbjønnen*: